

Kolmule

Status og råd

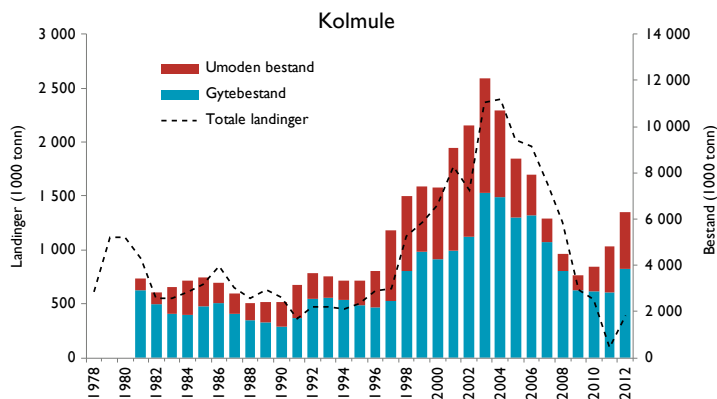
Gytebestanden av kolmule nådde en topp på 7 millioner tonn i 2003, og ble kraftig redusert frem til 2011. Denne trenden synes nå å være snudd, og en liten økning ble observert i 2012. Gytebestanden ble beregnet til å være over føre-var-nivået (B_{pa}) på 3,84 millioner tonn tidlig i 2012. All tilgjengelig informasjon tilsier at årsklassene som ble gytt i 2005–2010 er svært svake sammenlignet med de ti foregående årene. I 2012 ble det imidlertid igjen funnet godt med 1-åringer, og dette indikerer at 2011-årsklassen er vesentlig bedre enn de foregående. Historisk lav landing i 2011 i kombinasjon med økt rekruttering har dermed ført til oppgang i bestanden etter mange år med reduksjon. Kyststatene EU, Norge, Island og Færøyene, som forvalter bestanden i fellesskap, ble i 2008 enige om en langsiktig forvaltningsstrategi. Høstingsregelen tar sikte på å holde fiskedødeligheten i bestanden på 0,18. Partene er også enige om at fiskedødeligheten skal reduseres dersom gytebestanden blir mindre enn 2,25 millioner tonn (B_{pa}). ICES har vurdert målsettningene i forvaltningsplanen til å være i tråd med føre-var-tilnærmingen.

ICES sine råd fra 2009 til 2012 har vært svært variable, delvis på grunn av endringer i basis for rådet (F_{pa}), holde gytebestanden over B_{pa}), men mest grunnet store endringer i gytebestands- og fiskedødelighetsestimatene. Den viktigste toktindeksen som blir brukt i bestandsberegningene har vist svært stor variabilitet mellom år.

Fiskeri

Hovedfisket skjer langs kontinentalskråningen og bankene vest for De britiske øyer og ved Færøyene, hvor kolmulen samler seg for å gyte om våren. Norge har her operert med over 40 ringnotfartøyer utstyrt med pelagisk trål. Disse fartøyene kan fiske 78 % av den norske kvoten. Industritrålere har adgang til 22 % av kvoten og fisker året rundt, hovedsakelig langs den vestlige og sørlige kanten av Norskerenna og nordover rundt Tampen. Noen industritrålere deltar også i fiskeriet på gytefeltene. Totalkvoten for 2012 var 391 000 tonn, og foreløpig statistikk indikerer at dette vil være totalfangsten. Den rapporterte norske fangsten i 2012 var 117 563 tonn.

Norge har historisk sett vært den dominerende nasjonen i kolmulefisket med vel 40 % av totalfangsten frem til 2004. Etter at kyststatene Norge, Island, EU og Færøyene ble enige om fordeling av kolmule, har den norske andelen blitt lavere – ca. 35 % etter kvotebytte med andre land. Også Russland, Færøyene, Island og Nederland er store aktører i kolmulefisket, men alle EU-land langs kysten fra Portugal til Sverige deltar.

Bestand og fangst av kolmule.

Stock size and landings of blue whiting.

Kolmule – *Micromesistius poutassou*

Andre norske navn: Blågunnar, blåhvitling, kolkjeft

Familie: Gadidae (torskefamilien)

Maks størrelse: 50 cm og 800 gram

Levetid: Opptil 20 år, men sjelden over 10 år

Leveområde: Hele Nord-Atlanteren fra Svalbard til Marokko samt Middelhavet

Hovedgyteområde: Vest for De britiske øyer

Gytetidspunkt: Februar–april

Føde: Spiser krill, amfipoder og småfisk

Særtrekk: Har fått navnet kolmule fordi munnhulen og gjellehulene er svarte

Nøkkeltall:

KVOTERÅD 2013: 643 000 tonn

KVOTE 2012: 391 100 tonn

NORSK FANGST 2012: 117 563 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2011: 66 millioner kroner

Fakta om bestanden:

Kolmule er en liten torskefisk som hovedsakelig holder til i Nordøst-Atlanteren og i Middelhavet. Mindre bestander finnes også i Nordvest-Atlanteren. Kolmule i Nordøst-Atlanteren betraktes forvaltningsmessig som én bestand, men består av to hovedkomponenter; en nordlig og en sørlig, med en grov delinje på Porcupinebanken vest for Irland. Noen norske fjorder samt Barentshavet har lokale bestandskomponenter, selv om de store mengdene av kolmule i Barentshavet de siste årene hører til den atlantiske hovedkomponenten.

Kolmule er en av de mest tallrike fiskeartene i de midterste vannlagene i Nordøst-Atlanteren. Arten er mest vanlig på 100–600 m dyp, men den kan også svømme nær overflaten deler av døgnet og nær bunnen på grunt vann. Den er blitt observert så dypt som 900 meter.

Kolmule spiser for det meste krepsdyr som krill og amfipoder. Stor kolmule spiser gjerne småfisk, inkludert ung kolmule. Det hender at den må konkurrere om maten med sild og makrell. Dette er mest vanlig for ung kolmule (0- og 1-åringer), som holder seg høyere opp i vannet. En del rovfisk og sjøpattedyr beiter på kolmule, og den er blant annet en viktig del av føden til sei, blåkveite og grindhval. Voksen kolmule vandrer hver vinter til gyteområdene vest for De britiske øyer. Egg og larver transporteres med havstrømmene, og driftmønsteret varierer fra år til år. Larver fra gyting vest for Irland kan for eksempel ende opp både i Norskehavet og i Biscayabukta. Det viktigste føde- og oppvekstområdet er Norskehavet.

Kontaktperson: Åge Høines | aageh@imr.no